

Kỹ thuật nuôi ong năng suất cao

1. Chọn điểm nuôi ong:

- Điểm nuôi ong cần ở gần nguồn mật phần hoa, nơi không phun thuốc sâu hóa chất, không có dịch bệnh, ít hoặc không có ong rừng, chim thú hại. Địa hình thoáng mát, yên tĩnh, không gần đường giao thông, nhà máy đường, nhà máy hóa chất, nhà máy chế biến hoa quả và không có hồ lớn bao quanh...

- Thùng ong nên kê cao 25 - 30cm so với mặt đất, thùng nọ cách thùng kia ít nhất là 1m, cửa ra vào đặt các hướng khác nhau, chọn nơi khô ráo, thoáng mát như dưới hiên nhà, cạnh gốc cây... Không nên đặt trên sân gạch, nền xi măng, nơi quá ẩm ướt hoặc gần chuồng gia súc.

2. Chia đàn tự nhiên

Một bộ phận ong thợ cùng với ong chúa tách ra, bay đi để thành lập một tổ ong mới. Chia đàn ong tự nhiên thường làm giảm năng suất mật.

a. Khi nào đàn ong chia đàn tự nhiên:

Điều kiện bên ngoài: Nguồn thức ăn (mật, phấn) nhiều. Khí hậu thời tiết tốt (không nắng, nóng, lạnh quá). Điều kiện bên trong: Mật độ ong đông, ong chúa đẻ mạnh, cầu con nhiều, thức ăn dự trữ thừa và ong sống trong thùng quá chật chội.

b. Hiện tượng của đàn ong trước khi chia đàn tự nhiên:

Trước khi chia đàn vài tuần, ong xây nhiều lỗ tổ ong đục và xây từ 3 - 10 mũ chúa ở hai góc và phía dưới bánh tổ. Bình thường khi mũ chúa già thì ong chia đàn nhưng có khi mới có nên chúa hoặc ong chúa mới đẻ vào đã chia đàn.

Ong chia đàn từ 8 - 11 giờ sáng và 14 - 16 giờ chiều vào những ngày đẹp trời trong tháng 3 - 4, một số ít chia vào tháng 10 - 11. Khi chia đàn, ong chúa cũ cùng với quá nửa số ong thợ và một số ong thợ ăn no mật rồi bay ra khỏi tổ, sau đó tụ lại ở hiên nhà, cạnh cây gần đó và quên tổ cũ. Khi bắt đàn ong trở lại, nên cho ong vào thùng khác và đặt bất cứ nơi nào.

Khi chia đàn tự nhiên, ong không ồn ào và náo động như khi bốc bay.

c. Xử lý ong chia đàn tự nhiên:

Trong trường hợp đàn ong ít quân: khắc phục việc chia đàn bằng cách thay ong chúa cũ bằng ong chúa mới vào lúc nguồn hoa phong phú, cho thêm tầng chân, quay mật hoặc chuyển cầu mật cho đàn khác, nới rộng khoảng cách cầu và bỏ vật chống rét ra ngoài, vật các mũ chúa và cắt bỏ lỗ tổ ong đục.

Trong trường hợp đàn ong mạnh thì chủ động chia đàn: cần cho ăn đủ, chọn những mũ chúa thẳng dài ở vị trí trống như ở 2 góc và dưới bánh tổ để sử dụng sau khi ong chia đàn mới.

Đàn ong chia đàn tự nhiên thường ăn no mật và phấn, đông ong thợ trẻ đang độ tuổi tiết sáp, xây tầng nhanh, nên ngay sau khi ổn định có thể cho đàn ong đó xây tầng

chân. Đàn ong gốc chỉ giữ lại 1 mũ ong chúa tốt nhất để thay chúa còn lại cắt bỏ tất cả các mũ chúa đi.

3. Ong bốc bay

a. Nguyên nhân và biểu hiện ong bốc bay:

Nguyên nhân bên ngoài: ong rừng, kiến hoặc dịch hại khác quấy phá, trời nắng, nóng, khô hanh; thùng ong bị đổ, bị chấn động mạnh sau khi di chuyển,...

Nguyên nhân bên trong: do đàn ong thiếu thức ăn, ong chúa ngừng đẻ không có cầu con. Đặc biệt khi đàn ong bị bệnh và bị sâu phá bánh tổ. Hoặc do chuyển nơi ở theo mùa vì ong còn mang tính dã sinh.

Trước khi bốc bay, ong chúa giảm đẻ sau đó ngừng hẳn, đàn ong đi làm uể oải. Khi sắp bốc bay cả đàn ong ồn ào, náo động, chúng ăn no mật và ùn ùn kéo ra khỏi tổ.

b. Thời vụ và thời gian ong bốc bay:

Ở miền Bắc, ong thường bốc bay vào tháng 7 - 9 do thiếu ăn và nắng nóng, ong di chuyển chỗ ở từ vùng thấp lên vùng cao mát mẻ hơn. Tháng 10 - 11, ong lại bốc bay di cư về vùng thấp và tháng 1 - 2 bốc bay do đói rét.

c. Biện pháp hạn chế ong bốc bay:

Tạo đàn ong có chúa trẻ dưới 8 tháng tuổi, đẻ tốt. Thức ăn đủ (cả mật vít nắp và 1 - 2 cầu phân). Duy trì đàn ong lúc nào cũng có cầu con, nhất là cầu ấu trùng. Phòng bệnh tốt, trị bệnh kịp thời và triệt để. Chống nóng, nắng, hanh khô.

4. Phương pháp nhập đàn ong, cầu ong:

Nhập ong thợ từ đàn này sang đàn khác nhằm: Điều chỉnh thế ong cho đồng đều; Xử lý các trường hợp: bốc bay, mất chúa, tăng lực lượng xây bánh tổ. Thao tác cần nhẹ nhàng để tránh ong đánh nhau gây tình trạng mất ổn định trong đàn ong và những đàn xung quanh.

- Nguyên tắc: Nhập vào buổi tối. Nhập đàn ong không có chúa vào đàn ong có chúa. Nhập đàn ong yếu vào đàn ong mạnh.

- Các cách nhập ong: + Nhập gián tiếp (ngoài ván ngăn): Khử hoặc tách chúa ở đàn bị nhập trước 6 giờ. Đến tối nhấc các cầu định nhập đặt ngoài ván ngăn của đàn ong được nhập. Sáng hôm sau nhấc ván ngăn ra ngoài và ổn định cầu mới nhập vào.

+ Nhập trực tiếp (trong ván ngăn): Buổi chiều, tách ván ngăn ra xa, đến tối đặt nhẹ cầu nhập vào hoặc thổi nhẹ cho ong già bay khỏi tổ, còn lại toàn ong non.

5. Phương pháp chia đàn ong:

Chia đàn nhằm tạo nhằm giảm sự chia đàn tự nhiên và tăng số đàn. Có mấy phương pháp chia như sau:

a. Chia đàn song song:

Sau khi chuẩn bị được ong chúa, mũ chúa, dùng một thùng mới có màu sơn giống với màu thùng cũ của đàn ong định chia. Chia đều số cầu, quân nhộng, ấu trùng và thức

ăn ra làm đôi, đặt 2 đàn liền nhau. Để 2 đàn cách đều vị trí đàn cũ 20 - 30cm. Nếu đàn ong vào nhiều hơn thì nhích xa vị trí cũ, đàn nào vào ít thì nhích gần lại. Dần dần tách 2 đàn ra xa nhau, quay cửa tổ ra 2 hướng.

Cách chia này có ưu điểm là 2 đàn được chia đều, phát triển nhanh, không phải mang ong đi, tiện kiểm tra, chăm sóc.

□b. Chia dôi chỗ:

Mang thùng mới đến gần đàn cơ bản, tách ra 2 - 3 cầu, chèn lại, rồi chuyển đi cách đó 1km, thường mang ong chúa đã đẻ đi. Nên tiến hành trước vụ mật 40 ngày.

c. Tách cầu ghép thành đàn mới :

Khi sắp tới vụ mật, có một số đàn ong mạnh muốn chia đàn tự nhiên, nếu không chia ong sẽ tự chia đàn hoặc đi làm kén. Cần lấy từ các đàn mạnh, mỗi đàn một cầu nhộng và quân để tách ra hình thành đàn mới. Vừa chống chia đàn, vừa tăng sản lượng mật, tăng được số lượng đàn. Ngày đầu chỉ nên lấy 1 cầu, ngày sau lấy 1 cầu của đàn khác và hôm sau lấy thêm 1 cầu của đàn thứ 3. Nếu ong chúa đẻ, đàn ghép sẽ phát triển nhanh.

□6. Phương pháp chống nóng, chống rét cho ong:

- Yêu cầu nhiệt độ trong đàn ong từ 33 – 35⁰C, độ ẩm từ 60 - 80%.

- Chống nóng cho ong: Không để đàn ong ở ngoài nắng, không đặt cửa về hướng tây, không để đàn ong chật chội. Để máng có nước trong thùng ong vào những ngày nóng bức.

- Chống rét, khô hanh cho ong: Điều chỉnh đàn ong trước mùa rét để có thể đàn đông đều, nên kết thúc nhân giống trước 30/11 để có thời gian nâng thế đàn tốt qua mùa đông. Cho ăn đầy đủ đến khi có mật vít nắp, nếu thiếu phân kéo dài phải cho ăn bổ sung. Dùng rơm, lá chuối khô... làm vật chống rét để ở ngoài ván ngăn hoặc bên trên xà cầu. Bịt kín các khe hở của thùng ong, không để cửa tổ quay về hướng bắc. Nếu khô hanh quá, cho uống nước pha ít muối với tỷ lệ 9/1000.